

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ Олексій Жильцов

«_____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Науково-дослідний семінар»

для студентів

спеціальності 032 «Історія та археологія»

освітнього рівня другий (магістерський)

освітньої програми 032 «Історія»

Київ 2020

Розробники: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Надтока Геннадій Михайлович

Викладачі: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Драч Оксана Олександрівна; доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Надтока Геннадій Михайлович; доктор політичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Панасюк Леонід Валерійович; доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Срібняк Ігор Володимирович.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) _____

Протокол від ____ . ____ . 2020 р. № ____

Завідувач кафедри _____ (І.В. Срібняк)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми _____)
(назва освітньої програми)

____ . ____ . 20 ____ р.

Гарант освітньої програми _____ (В.М. Михайловський)
(підпис)

Робочу програму перевірено

____ . ____ . 20 ____ р.

Заступник директора/декана _____ (В.М. Завадський)
(підпис)

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20 __/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180	
Курс	6	
Семестр	11	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	112	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: поглиблення розуміння місця християнських конфесій в системі суспільних координат України, їх ролі в соціотворчих та націотворчих процесах на українських землях в епоху пізнього Середньовіччя та Нового часу.

Завдання:

ФК 2. Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в т.ч. використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно – комунікативні технології та інформаційні бази даних.

ФК 3. Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі.

ФК 4. Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

ФК 5. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямків та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

ФК 6. Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК 7. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці (у відповідності до певних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

ФК 8. Вільне володіння та оперування понятійно-категоріальним апаратом в галузі експертної аналітики.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 11. Здатність аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.

ПРН 12. Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням іноземної мови.

ПРН 13. Здатність виявляти ініціативу, яка спрямована на збереження та управління культурною спадщиною.

ПРН 14. Здатність брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів.

ПРН 15. Здатність аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку.

ПРН 16. Здатність визначати інформаційний потенціал конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми.

ПРН 17. Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики.

ПРН 18. Здатність здійснювати експертизу пам'яток матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

ПРН 19. Здатність обґрунтувати мету та завдання власного дослідження з урахуванням актуальних проблем сьогодення.

ПРН 20. Здатність узагальнювати результати власного дослідження.

ПРН 21. Здатність використовувати квантифікаційні методи аналізу історичних джерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
Тема 1. Приєднання Київської митрополії до Московського патріархату (1686 р.)	18	-	6	-	-	-	12
Тема 2. Російська православна церква у другій половині XVII ст.	16	-	4	-	-	-	12
Тема 3. Церковна організація на Правобережній Україні у XVIII ст.	16	-	4	-	-	-	12
Тема 4. Суспільна діяльність православної церкви в Україні XVIII ст.	16	-	4	-	-	-	12
Тема 5. Православні монастирі в Україні XVIII ст.	18	-	6	-	-	-	12
Модульний контроль	6						
Разом	90		24				60
Змістовий модуль II.							
Тема 6. Православна церква в Україні під час поділів Речі Посполитої (1772-1795 рр.)	12	-	4	-	-	-	8
Тема 7. Генеза римо-католицизму в Україні.	12	-	4	-	-	-	8
Тема 8. Інституалізація римо-католицької церкви на українських землях на зламі XVIII- XIX ст.	14	-	4	-	-	-	10
Тема 9. Польське повстання 1830 р. і роль РКЦ в організації повстанців.	14	-	4	-	-	-	10
Тема 10. Протестантизм у новій історії України.	16	-	8	-	-	-	8
Тема 11. Православна церква в Україні на етапі соціальних і конфесійних реформ середини XIX ст.	16	-	8	-	-	-	8
Модульний контроль	6						
Разом за змістовим модулем	90		32				52
Усього годин	180		56				112

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Семінарське заняття 1 (6 год.)

Приєднання Київської митрополії до Московського патріархату (1686 р.)

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Передумови та причини перепідпорядкування Київської митрополії.
3. Становище Київської митрополії у другій пол. XVII ст.
4. Постать митрополита Сильвестра Косіва.
5. Рішення церковного собору 1666-1667 рр. Митрополит Гедеон.
6. Організаційно-правовий устрій Київської митрополії.
7. Позиція Константинопольського патріархату щодо статусу Київської митрополії.
8. Перепідпорядкування Київської митрополії в контексті українських національних інтересів.

Семінарське заняття 2 (4 год.)

Російська православна церква у другій половині XVII ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Загострення церковно-державних відносин у другій половині XVII ст..
3. Поразка теократичних сил.
4. Посилення цезарепапізму.
5. Церковна реформа патріарха Нікона.
6. Розкол церкви.
7. Старообрядницький рух на теренах Московії.
8. Український чинник церковних трансформацій у Московії другої половини XVII ст.
9. Геоцерковні плани Московського патріархату.

Семінарське заняття 3 (4 год.)

Церковна організація на Правобережній Україні у XVIII ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Суспільні процеси на Правобережній Україні.
3. Управління та ієрархія православної церкви.
4. Управління та ієрархія уніатської (греко-католицької) церкви.
5. Управління та ієрархія римо-католицької церкви.
6. Міжцерковні відносини на Правобережній Україні.
7. Церковна політика держави на Правобережжі.

Семінарське заняття 4 (4 год.)

Суспільна діяльність православної церкви в Україні XVIII ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Господарська діяльність церкви на Правобережній Україні.
3. Господарське життя церкви на Лівобережній Україні.
4. Взаємини між селянством і духовенством.
5. Церква і держава у XVIII ст.
6. Військове духовенство.
7. Участь церкви у воєнних кампаніях.

Семінарське заняття 5 (6 год.)

Православні монастирі в Україні XVIII ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Устрій православних монастирів в Україні.
3. Монастирське землеволодіння.
4. Суспільна діяльність вихованців українських монастирів (Д. Туптало, Ф. Прокопович, М. Значко-Яворський).
5. Українські православні монастирі в умовах централізаторської та уніфікаційної церковної політики Російської імперії.
6. Православні монастирі як осередки філософсько-богословської думки.

7. Писемні пам'ятки як відображення внеску монастирів у розвиток духовної культури.
8. Монастирі як центри місіонерської діяльності РПЦ.

Змістовий модуль II.

Семінарське заняття 6 (4 год.) Православна церква в Україні під час поділів Речі Посполитої (1772-1795 рр.)

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Формування в Україні нової конфесійної ситуації.
3. Місіонерська діяльність православного духовенства на приєднаних польських землях.
4. Римо-католицькі ордени в Україні.
5. Утвердження позицій єзуїтів на українських землях.
6. Православно-католицькі міжконфесійні відносини.
7. Уніатська (греко-католицька) конфесія та її соціотворча діяльність.
8. Роль держави у регулювання конфесійних процесів.
9. Ідея створення в Російській імперії другого світового римо-католицького центру.

Семінарське заняття 7 (4 год.) Гене́за римо-католицизму в Україні.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Історична зустріч східних слов'ян із західним християнством у IX – X ст..
3. Традиція лояльного ставлення православної Русі-України до римо-католиків в XI – XIV ст.
4. Східний напрям римо-католицької місії у XIV- XVI ст.
5. Конфесійна агресія й культуртрегерська діяльність римо-католицької церкви в Україні кінця XVI-XVIII ст.
6. Соціальний аспект діяльності римо-католицької церкви на Правобережній Україні у XVIII ст.

7. Національний аспект діяльності римо-католицької церкви на Правобережній Україні у XVIII ст.

Семінарське заняття 8 (4 год.)

Інституалізація римо-католицької церкви на українських землях на зламі XVIII- XIX ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Взаємини між російським урядом і Папським Престолом після поділів Речі Посполитої.
3. Створення в межах імперії Латинського єпископства (1773 р.). Станіслав Сестренцевич-Богуш.
4. Департамент у справах римського духовенства (1797 р.).
5. Політика скорочення (секвестрування) земельних наділів римського єпископату на користь польської шляхти.
6. Адміністративно-територіальний поділ РКЦ в Російській імперії.
7. Система підготовка духовних осіб католицького віросповідання.
8. Монастирське життя в римо-католицькій церкві.
9. Єзуїти в Україні 1782-1820 рр. та їх вплив на конфесійні та соціокультурні процеси.

Семінарське заняття 9 (4 год.)

Польське повстання 1830 р. і роль РКЦ в організації повстанців.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Католицьке духовенство – рушійна сила польського повстання 1830р.
3. Репресивні кроки російського уряду щодо РКЦ.
4. Заборона греко-католицької (уніатської) церкви в імперії.
5. Ставлення Папського Престолу до польського повстання.
6. Конкордат Римського папи з російським імператором 3 серпня 1847 р.
7. Католицькі слов'янофіли в Російській імперії.

Семінарське заняття 10 (4 год.)
Протестантизм у новій історії України.

Питання до обговорення:

1. Історіографія протестантизму в Україні.
2. Історичні витоки протестантизму на українських землях.
3. Єретичні рухи східно-європейського коріння та ранньопротестантські вчення.
4. Ранньореформаційний етап розвитку протестантизму в Україні.
5. Зародження класичних (лютеранство, кальвінізм, чеське братство) і радикальних (антитринітаризм, соціанство) протестантських течій.
6. Просвітницький етап еволюції європейського протестантизму та його прояви в духовних процесах на українських землях (серед. XVIII – 70-ті рр. XIX ст.).
7. Зародження нових течій (менонітство, баптизм, методизм) та пізньо-раціоналістичних рухів (духовні християни).

Семінарське заняття 11 (4 год.)
Православна церква в Україні на етапі соціальних і конфесійних реформ середини XIX ст.

Питання до обговорення:

1. Історіографія проблеми.
2. Роль РПЦ у підготовці та проведенні реформи 1861 р.
3. Ставлення православної церкви до земської, судової, міської та військової реформ 1864-1874 рр.
4. Спроба здійснення ліберальних церковних реформ за часів обер-прокурора Синоду Д. Толстого.
5. Обер-прокурор К. Победоносцев.
6. Контр-реформи в православній церкві.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	12	12	16	16
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	12	120	16	160
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	3	75	3	75
Максимальна кількість балів		232		281	
Розрахунок коефіцієнта		100/513=0.194			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Теми самостійних робіт	Кількість балів	Кількість годин
Змістовий модуль I		
Тема 1. Приєднання Київської митрополії до Московського патріархату (1686 р.)	5	12
Тема 2. Російська православна церква у другій половині XVII ст.	5	12
Тема 3. Церковна організація на Правобережній Україні у XVIII ст.	5	12
Тема 4. Суспільна діяльність православної церкви в Україні XVIII ст.	5	12
Тема 5. Православні монастирі в Україні XVIII ст.	5	12
Разом за змістовим модулем I	25	60
Змістовий модуль II		
Тема 6. Православна церква в Україні під час поділів Речі Посполитої (1772-1795 рр.)	5	8
Тема 7. Генеза римо-католицизму в Україні.	5	8
Тема 8. Інституалізація римо-католицької церкви на українських землях на зламі XVIII- XIX ст.	5	10

Тема 9. Польське повстання 1830 р. і роль РКЦ в організації повстанців.	5	10
Тема 10. Протестантизм у новій історії України	5	8
Тема 11. Православна церква в Україні на етапі соціальних і конфесійних реформ середини XIX ст.	5	8
Разом за змістовим модулем II	30	52
Разом	60	120

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання**

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;

Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципів аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.
----------------------	--------	---

6.6.Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II					
Семінарські та практичні заняття (теми, бали)	С.1 (33 б.)	С.2 (22 б.)	С.3 (22 б.)	С.4 (22 б.)	С.5 (33 б.)	С.6 (22 б.)	С.7 (22 б.)	С.8 (22 б.)	С.9 (22 б.)	С.10 (44 б.)	С.11 (44 б.)
СР (бали)	25 б.					30 б.					
Модульн ий контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.		Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.		Модульна контрольна робота – 25 б.	
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік										

8. Рекомендована література

1. Академічне релігієзнавство. Підручник. За наук. Ред. А. Колодного. К., 2000.
2. Брайчевский М. Ю. Утверждение христианства на Руси. К., 1989.
3. Булгаков С. Этика в православии // Православие. К., 1991.
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К., 1994.
5. Грушевський М. С. Звичайна схема «руської» історії // Твори у 50-ти томах. Т.1. Львів, 2002. С. 75-82.
6. Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002.
7. Історія релігій в Україні. У 10-ти томах. Т. 3. Православ'я в Україні/ За ред. А. Колодного. К., 1999.
8. Карташов А. В. Очерки по истории русской церкви. В 2-х т. Т. 1. М., 1997.
9. Лосский Н. Условия абсолютного добра. М., 1991.
10. Нариси історії Росії / За ред. О Чубар'яна. К., 2007.
11. Огієнко І. Українська церква. Нариси з історії української православної церкви. К., 1993.
12. Полонська-Василенко Н. Історія України в 2-х т. Т. 1. К., 1992.
13. Саган О. Вселенське православ'я. К., 2004.
14. Соціальна доктрина церкви. Львів, 1998.
15. Тальберг Н. История русской церкви. К., 2007.
16. Ульяновський В. І. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Навч. посібник. У 3-х т. Т. 1-2. К., 1994.
17. Фромм Э. Душа человека. М., 1992.